TIFSIR FUQ IT-TAGĦLIM TAT-TWEMMIN NISRANI (65)

IL-MISTERU TAL-KNISJA

KITBA TA' MONS. ISQOF EMERITU NIKOL Ġ. CAUCHI

(L-ERBATAX-IL PARTI)

IL-PRIMAT TAL-PAPA

Il-Knisja rċiviet minn għand Kristu s-setgħat kollha meħtieġa sabiex tkun tista' titmexxa kif imiss, u tilħaq il-għan li għalih ġiet imwaqqfa. Hija tgħallem lill-insara f'isem Alla, u treġihom. Il-membri tagħha kollha, żgħar u kbar, għandhom joqgħodu għat-tagħlim u għall-kmand tagħha, fl-ordni spiritwali, għax is-setgħa tagħha ġejja minn Alla.

Sabiex tkun tista' tinżamm fil-Knisja, l-unità tal-fidi u tat-tmexxija, u la darba l-Knisja hija komunità li tidher, kien meħtieġ li jkollha Ras viżibbli, wara li Kristu, il-Fundatur tagħha, tela' fis-Sema u ma baqax jidher fost il-bnedmin. Kristu, għalhekk, qabel ma ħalla din l-art, għażel vigarju tiegħu u kap viżibbli tal-Knisja biex imexxiha f'ismu.

Skond it-tagħlim kattoliku dak il-mexxej magħżul minn Kristu nnifsu kien San Pietru, u lilu tah il-primat jiġifieri l-missjoni ta' ragħaj u kap tal-Knisja, flimkien mas-setgħat meħtieġa għal dik il-missjoni. Dan il-primat ta' Pietru għadda wkoll għas-suċċessuri tiegħu li huma l-papiet.

Il-Primat

Tajjeb li ngħidu li l-primat jista' jkun ta' żewġ għamliet:

(i) **Il-primat ta' ġieħ**, meta xi persuna jkun jistħoqqilha qima iktar mill-oħrajn, jew tkun l-iktar magħrufa fosthom.

(ii) **Il-primat ta' ġurisdizzjoni**, meta wieħed ikollu l-missjoni li jrieġi lis-sudditi tiegħu bil-poter, li jagħmel liġijiet u jagħti deċiżjonijiet. Il-primat fil-Knisja huwa mhux biss wieħed onorarju, iżda wkoll primat ta' ġurisdizzjoni.

Il-Konċilju Vatikan I, (1870) fil-Kostituzzjoni *"Pater Aeternus"* fejn tenna t-tagħlim tal-Konċilju ta' Firenze, (1438-1445) tana wkoll tifsir iktar dettaljat dwar il-primat u l-missjoni ta' San Pietru u tal-Papiet suċċessuri tiegħu. Huwa ddefinixxa, li:

(1) San Pietru kien maħtur minn Kristu bħala Kap viżibbli tal-Knisja,

(2) li huwa rċieva minn għand Kristu, il-primat, mhux biss ta' l-unur iżda wkoll ta' ġurisdizzjoni, jiġifieri rċieva minn għand Kristu l-awtorità suprema li jgħallem u jiggverna l-Knisja kollha.

(3) Li huwa, bis-saħħa ta' l-istess istituzzjoni divina, għandu linja perpetwa ta' suċċessuri fil-Primat.

(4) Li s-suċċessuri tiegħu huma l-Papiet, ċioè l-isqfijiet ta' Ruma.

(5) Kristu nnifsu huwa r-Ras inviżibbli tal-Knisja u minnu ġejja kull setgħa li hemm fis-soċjetà mwaqqfa minnu. Huwa jibqa' magħha għal dejjem biex jiggwidaha, jrieġiha u jwieżinha

Barra minn hekk, il-Konċilju Vatikan I ikkundanna wkoll lil dawk "li jgħidu li l-Appostlu San Pietru ma ġiex imqiegħed minn Kristu, il-Mulej, bħala prinċep ta' l-Appostli kollha u bħala ragħaj viżibbli tal-Knisja militanti kollha, u li ma rċiviex direttament u mingħajr medjazzjoni ta' ħaddieħor, il-primat, mhux biss ta' l-unur, iżda wkoll ta' ġurisdizzjoni vera u propja."

Il-Konċilju Vatikan II dwar l-istess suġġett jgħidilna li "l-Papa, minħabba l-uffiċċju tiegħu ta' Vigarju ta' Kristu u ragħaj tal-Knisja kollha, għandu fuq il-Knisja s-setgħa l-iżjed għolja u universali li hu jista' jeżerċita l-ħin kollu bil-libertà kollha…Il-Mulej qiegħed biss lil Xmun bħala blata u dak li jżomm l-imfietaħ tal-Knisja (*cfr.* Mt 16,18-19) **u għamlu Ragħaj tal-merħla tiegħu kollha** (*cf.* Ġw 21,15ss.)" (*Lumen Gentium, n.22*).

A. Il-Primat ta' San Pietru

(1) Il-wegħda

Il-primat ġie mwiegħed minn Kristu lil San Pietru. Difatti fil-Vanġelu ta' San Mattew (16,13-19) insibu: "Jiena ngħidlek: Inti Pietru, u fuq din il-blata jiena nibni l-Knisja tiegħi, u s-setgħat ta' l-infern ma jegħlbuhiex. Jiena nagħtik l-imfietaħ tas-Saltna tas-Smewwiet, u kull ma torbot fuq l-art ikun marbut fis-smewwiet, u kull ma tħoll fuq l-art ikun maħlul fis-smewwiet."

(i) Lil Pietru biss, mill-appostli kollha, li Kristu qallu li

huwa blata u li fuqha ser jibni l-Knisja tiegħu.

(ii) Pietru ma jistax ikun il-pedament li fuqu tinbena l-Knisja fis-sod, jekk ma jkollux l-ogħla awtorità li jgħallem u jrieġi lill-insara fil-ħwejjeġ spiritwali.

(iii) Il-ġurisdizzjoni suprema mwegħda minn Kristu hija primat veru, għax dak il-kliem Kristu qalu lil Pietru waħdu u mhux lill-oħrajn.

F'Luqa (22,32) naqraw "Jiena tlabt għalik, biex il-fidi tiegħek ma tiġix nieqsa. Inti mbagħad, meta terġa' lura għas-sewwa, wettaq lil ħutek." **Kristu lil Pietru waħdu qallu li ser jitlob għalih, sabiex iżomm sħiħ fil-fidi u jsaħħaħ ukoll lill-oħrajn.**

Il-primat ta' Pietru huwa rikjest mill-funzjoni tiegħu bħala "prinċipju permanenti tal-unità fil-fidi u fil-komunjoni fil-Knisja, kif ukoll bħala pedament viżibbli tagħha."

(2) Il-primat li kien imwiegħed ġie mogħti lil Pietru

Wara li qam mill-mewt, Kristu, kif kien wiegħed qabel ma miet, ta lil San Pietru l-ogħla awtorità, billi qallu (Ġw. 21,15-19) "Irgħa n-nagħaġ tiegħi."

(i) **Dan il-kliem ta' Kristu kien indirizzat lil Pietru biss**, difatti sejjaħlu b'ismu "Xmun bin Ġwanni" u qabel, kien talab minnu stqarrija ta' mħabba personali; "Tħobbni int, aktar minn dawn?"

(ii) **Bihom ġie mogħti l-primat**, għax il-kelma "tirgħa" fil-kitbiet ta' l-awturi sagri u profani, tfisser xi setgħa li xi ħadd ikollu fis-soċjetà. Peress li din is-setgħa ngħatat lil Pietru biss, mela huwa għandu l-primat veru, li bih sar vigarju ta' Kristu u r-ragħaj ewlieni tal-Knisja.

(iii) **Il-primat ta' Pietru huwa fuq il-Knisja Universali** għax ġie mogħti s-setgħa li jirgħa kemm il-ħrief, kif ukoll in-nagħaġ. Il-membri kollha tal-Knisja, bla eċċezzjoni, huma suġġetti għal dik is-setgħa.

Din il-verità hija kkonfermata anki bil-fatt li San Pietru fehem li lilu ġie mogħti l-primat u għalhekk użah ukoll f'diversi ċirkostanzi, per eżempju fl-għażla ta' Mattija biex jieħu l-post ta' Ġuda, (Atti 1,15), fil-predikazzjoni tal-Vanġelu (Atti 2,14;3,6), meta Pietru aċċetta l-pagani biex jidħlu fil-Knisja (Atti 9,32), u fil-Konċilju ta' Ġerusalemm (Atti 15,7.12).

B. Il-primat tal-Papiet, bħala suċċessuri ta' San Pietru

Il-primat ta' ġurisdizzjoni fuq il-Knisja Universali, ġie mogħti mhux biss lil Pietru, iżda wkoll lis-suċċessuri tiegħu jiġifieri lill-Papiet.

Il-Konċilju Vatikan I jagħti l-anatema lil dawk "li jgħidu, li mhux b'istituzzjoni ta' Kristu jew bi dritt divin li Pietru fil-primat fuq il-Knisja kollha kemm hi, għandu s-suċċessuri perpetwi". **Il-Konċilju jikkundanna wkoll lil dawk li jgħidu li, "il-Papiet ma humiex is-suċċessuri ta' Pietru fil-primat."** Fid-digriet *"Unitatis Redintegratio"* (n.14) naqraw li "Għal ħafna sekli l-Knejjes tal-Lvant u tal-Punent għażlu li jimxu mit-triqat tagħhom għalkemm baqgħu marbutin flimkien f'għaqda ta' l-aħwa fil-fidi u fil-ħajja sagramentali. Is-*Sede Rumana* kienet tintervjeni b'kunsens komuni, meta kienu jqumu bejniethom kwistjonijiet dwar il-fidi jew id-dixxiplina."

L-istorja tixhed żewġ fatti dwar il-pożizzjoni tal-Papa fil-Knisja: l-isqfijiet ta' Ruma, iktar minn darba, ħadu passi u taw ordnijiet fuq djoċesijiet oħra li kienu barra mit-territorju tagħhom. Barra minn hekk djoċesijiet oħra fid-dinja kienu jħarsu lejn l-Isqof ta' Ruma, bħala dak li kellu xi preċedenza jew setgħa fuqhom.

Hemm tliet konklużjonijiet li rridu naslu għalihom, meta nitkellmu dwar il-primat tal-papa:

(i) **Kristu ried li l-primat ta' ġurisdizzjoni mogħti lil San Pietru jgħaddi wkoll għas-suċċessuri tiegħu.**

Kif jidher mit-testi kkwotati qabel, San Pietru ġie mqiegħed bħala pedament tal-Knisja, rċieva l-imfietaħ tas-saltna u s-setgħat li jħoll u jorbot, u li jirgħa l-merħla kollha. Iżda, Kristu ried li l-Knisja tibqa' sa l-aħħar taż-żminijiet, u din ma tistax iżżomm wieqfa, jekk ma jkollhiex min imexxiha bl-istess setgħat li kellu Pietru.

Ir-raġuni wkoll turina li sabiex il-Knisja tkun tista' tmexxi lill-insara ta' kull art u ta' kull żmien kif riedha tagħmel Kristu, kellha bżonn awtorità sħiħa u li tibqa'. Iżda din l-awtorità tilħaq aħjar il-għan tagħha, jekk tkun f'idejn persuna waħda milli f'idejn ħafna.

(ii) **Pietru mar Ruma u kien joqgħod hemm.** Mix-xhieda ta' ħafna kittieba ta' l-ewwel sekli, bħalma kienu Oriġene u Tertulljanu, kif ukoll mis-sejbiet arkeoloġiċi u mill-istqarrijiet tal-Knejjes orjentali, hu storikament ipprovat li San Pietru kien isqof ta' Ruma u dan il-fatt ma hu miċħud minn ebda awtur ta' l-antikità.

(iii) **Is-suċċessuri ta' Pietru huma l-Papiet u għalhekk, bi dritt divin, imisshom il-primat.** Din il-prerogattiva tal-Papa, matul l-istorja kienet rikonoxxuta mill-isqfijiet li qagħdu għall-ġurisdizzjoni tiegħu u għarfuh bħala ragħaj tal-Knisja kollha, b'setgħat fuq ir-ragħajja l-oħra, u mhux biss fuq l-insara komuni. Dan jidher ukoll mil-Konċilji Ekumeniċi li jiġu mlaqqgħin bl-awtorità tal-Papa u d-deċiżjonijiet tagħhom, jirrikjiedu l-approvazzjoni tiegħu.

Il-primat tal-Papa, huwa setgħa ta' treġija sħiħa u suprema, hekk li ma hemm ebda poter fil-Knisja li l-Papa, ma għandux u l-anqas ma hemm ebda poter ieħor li huwa aqwa minn tiegħu.

Hija setgħa ordinarja, ċioe marbuta ma' l-uffiċċju tiegħu bħala Ragħaj u Għalliem tal-Knisja Universali u mhux setgħa delegata lilu minn xi bniedem ieħor.

Fil-Knisja ma hemmx possibbiltà ta' appell għal xi awtorità umana ogħla minn dik tal-Papa rigward xi tagħlim jew deċiżjonijiet tiegħu.

It-tagħlim dwar il-primat tal-Papa, il-Kompendju tal-Katekiżmu tal-Knisja Kattolika (n.182) jiġbru f'dan il-kliem: **"Il-Papa, isqof ta' Ruma, u suċċessur ta' San Pietru hu l-prinċipju perpetwu u viżibbli, u l-pedament ta' l-għaqda tal-Knisja. Hu l-vigarju ta' Kristu , kap tal-kulleġġ ta' l-isqfijiet, u ragħaj tal-Knisja kollha, li fuqha għandu l-Awtorità ġejja minn Alla, setgħa sħiħa, suprema, immedjata u universali".**

(jissokta)